

Humán erőforrás krízis a házi orvosi ellátás területén Magyarországon

Témavezető: Prof. Dr. Ádány Róza

Intézet: Debreceni Egyetem, Népegészségügyi Kar, Megelőző Orvostani Intézet

A kutatás háttere: Az egészségügyi alapellátás a humán erőforrás biztosításának egyre fokozódó nehézségeivel küzd világszerte. Különösképpen érvényes ez az ellátórendszer periferiájában működő szolgáltatókra. Ez a kedvezőtlen tendencia hatással lehet a népegészségügyi intervenciók eredményességére is, hiszen az jelentős mértékben függ az alapellátás működésének hatékonyságától.

Az alapellátás működését meghatározó mértékben befolyásolja az infrastrukturális feltételek rendelkezésre állása mellett a humán erőforrás összetétele, kapacitása, összehangolt munkavégzése, valamint hatásköre is.

Célja: A kutatás célja a magyar egészségügyi alapellátásban végbemenő humán erőforrás változások sajátosságainak és azok már tapasztalható és várható következményeinek feltárása.

Módszerek: A vizsgálat az alapellátás kulcsszereplőire, a területi ellátási kötelezettséggel rendelkező házi orvosokra, valamint az általuk működtetett praxisokra fókuszál, az elmúlt egy évtizedben ezen a területen bekövetkezett változásokat követve. Az elemzés alapjául a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által biztosított adatok szolgálnak a 2007–2017 közötti időszakra vonatkozóan. Az adatok hozzárendelése a 2011 évi census adatok felhasználásával képzett deprivációs mutatók alapján kvintiliszekbe sorolt településcsoportokhoz biztosítja, hogy a házi orvosok létszámának, kor- és nemi összetételének, területi elrendeződésének és migrációjának alakulása az érintett területek szocio-ökonómiai sajátosságaival összefüggésben is értelmezhető legyen.

Eredmények: A vizsgált időszakban a házi orvosok száma – valamennyi praxistípus esetében – folyamatosan csökkent, s a betöltetlen praxisok száma növekedett. Ez a folyamat a házi orvosok átlagéletkorának és a nők arányának növekedésével társult. A betöltetlen praxisok területi megoszlása korrelációt mutatott az érintett területek deprivációs státuszával. A házi orvosok körében egyértelműen megfigyelhető volt a depriváltabb településekről a kevésbé depriváltakra történő migráció.

Összefoglalás: A házi orvosok számának csökkenése és korfájuk kedvezőtlen változása az alapellátás szolgáltatásainak biztosítása szempontjából országos szintű kihívást jelent. Különös figyelmet érdemel, hogy a házi orvos hiány szignifikánsan nagyobb mértékű az ország legdepriváltabb területein. A házi orvosok depriváltabb településekről a kevésbé depriváltakra történő migrációja tovább fokozza az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférési egyenlőtlenséget, mely elsősorban a legsérülékenyebb lakosságot sújtja. Ez a folyamat a döntéshozók részéről olyan beavatkozásokat tesz szükségessé, melyek alkalmasak a tendencia ellensúlyozására, vonzóbbá téve általában az alapellátásban, kiemelten a hátrányos helyzetű településeket ellátó praxisokban történő munkavégzést.

Támogatások: Svájci Hozzájárulás SH/8 Alapellátás-fejlesztési Modellprogram, GINOP-2.3.2-15-2016-00005 projekt, MTA-TKI: 2011TKI473 támogatás.